

Eötvös Loránd (1848–1919): új emlékek

Az UNESCO égisze alatt Magyarország tavaly ünnepélyesen emlékezett meg a geofizika alapító atyja, Eötvös Loránd (1848–1919) halálának centenáriumáról. Mint közismert, Eötvös kifejlesztette a nevét viselő torziós ingát, amely igen érzékeny eszköznek bizonyult a gravitáció változásának kimutatására terepen végzett mérések során. Mivel a gravitáció a tömegek jellemzője, a torziós inga alkalmas arra, hogy „belelásson” a földfelszín alatti anyagba. 1916-ban az első fontos eredmény, nevezetesen az egbelli (ma Gbely, Szlovákia) olajmezők létezésének megerősítése volt, amely bizonyította az eszköz megbízhatóságát.

Az Europhysics News „Tributes” sorozatában részletezik az eszköz elméletét és gyakorlatát. A „Tisztelgés Eötvös Loránd előtt” anyagának előkészítése során váratlanul bukkant elő a heidelbergi Ruprecht Karls Egyetem archívumában egy teljesen új, Eötvöst érintő emléktárgy. Valóban, Eötvös a heidelbergi egyetemen Gustav Kirchhoff (1824–1887) vezetése alatt folytatta főirányú fizikai tanulmányait, melléktanulmányként pedig kémiát és matematikát végzett. 1870-ben „Summa cum laude” minősítéssel nyerte el a doktori címet (PhD) Heidelbergben. Fontos körülmény, hogy az akkori alaki követelmények eltérőek voltak a mai gyakorlattól. A doktori fokozat elnyerése legtöbbször doktori disszertáció benyújtása nélkül történt. Azt egy 2-3 órás szóbeli vizsga váltotta ki,

amelyet a heidelbergi Filozófiai Kar professzorai előtt tettek meg.

Az Európai Fizikai Társaság (EPS) közössége számára érdekes lehet, hogy Eötvös PhD-iratai ma is léteznek: a legrégebbi német egyetem, a Heidelbergi Egyetem archívumában majdnem minden odaítélt doktorátus dokumentumai elérhetőek a korai időkből. Eötvös esetében egy teljesen új irat került elő: Eötvös akkor kötelezően latinul írt, kézirásos önéletrajza, mely Eötvös biográfiájának további részleteit tárja fel. Az írást 2020. január 23-án tarták a nyilvánosság elé a heidelbergi egyetemen.

(Ford.: Szerkesztőség)

Források

Henk Kubbinga, EPS hírek, 2020. február 10. <https://www.eps.org/blogpost/751263/340210/Roland-Eotvos-1848-1919-new-souvenirs>

Heidelbergi Eötvös-dokumentumok. REAL – MTA Könyvtár és Információs Központ digitális archívuma, <http://real-ms.mtak.hu/23733/>

Berlini Leibnitz Társaság megemlékezése Eötvös Loránd halálának 100 éves évfordulójáról. <https://leibnizsozietat.de/gedenken-an-roland-eoetvoes-anlaesslich-seines-100-todestages/>

A heidelbergi Ruprecht Karls Egyetem archívumában felfedezett Eötvös-dokumentum bemutatása.
Henk Kubbinga (b), Matthias Weidmüller (k), Ingo Runde (j)

Rendezvénynaptár

2020. április		
ápr. 21–22.	2020 GSH/SEG Spring Symposium on “How geophysicist-machine collaboration is changing our industry”	Houston, Texas, USA
ápr. 25–27.	2020 SEG/SPWLA 7th Workshop on Porous Media: Structure, Flow and Dynamics <i>Postponed due to COVID-19 coronavirus concerns. Please check back for revised dates</i>	Peking, Kína
ápr. 27–máj. 1.	World Geothermal Congress	Reykjavik, Izland
2020. május		
máj. 3–8.	EGU General Assembly 2020	Bécs, Ausztria
máj. 7–9.	GISTAM 2020, 6th International Conference on Geographical Information Systems Theory, Applications and Management	Prága, Cseh Köztársaság
máj. 11–14.	Geoinformatics 2020, XIXth International Conference: Geoinformatics, Theoretical and Applied Aspects	Kiev, Ukrajna
máj. 12–16.	Engineering and Mining Geophysics 2020	Perm, Oroszország
2020. június		
jún. 7–10.	AAPG 2020 Annual Convention and Exhibition	Houston, Texas, USA
jún. 8–11.	82nd EAGE Conference & Exhibition 2020	Amsterdam, Hollandia
jún. 20–24.	61st SPWLA 2020 – The Society of Petrophysicists and Well Log Analysts Annual Symposium	Fairmont Banff Springs, Kanada
2020. július		
júl. 5–10.	The 9th International Geosciences Student Conference	Aachen, Németország
2020. augusztus		
aug. 30–szept. 3.	Near Surface Geoscience Conference & Exhibition	Belgrád, Szerbia
aug. 30–szept. 3.	26th European Meeting of Environmental and Engineers Geophysics	Belgrád, Szerbia
2020. szeptember		
szept. 7–szept. 11.	6th International Conference on Geotechnical and Geophysical Site Characterization	Budapest, Magyarország
szept. 28–okt. 1.	AAPG International Conference & Exhibition	Madrid, Spanyolország
2020. október		
okt. 11–16.	SEG International Exposition and 90th Annual Meeting	Houston, Texas USA
okt. 26–okt. 28.	First EAGE Conference on Sismic Inversion	Porto, Portugália

További részletek, referenciák az MGE (www.mageof.hu) honlapjáról, illetve az EAGE (www.eage.org) és a SEG (www.seg.org) honlapjairól érhetők el.

Szerkesztőség

A műszeres kőljakutatás születésére emlékeztek

Előadás az egbelli Eötvös-ingamérések emlékére rendezett konferencián
(2019. október 17., Gbely, Szlovákia)

A képen balról: báró Eötvös Loránd, a Magyar Tudományos Akadémia korábbi elnöke
és Zelei Gábor, a Magyar Geofizikusok Egyesületének jelenlegi elnöke

MAGYAR GEOFIZIKUSOK EGYESÜLETE

1145 Budapest, Columbus u. 17–23.; Tel./Fax: (1) 201-9815

E-mail: postmaster@mageof.t-online.hu; Honlap: www.mageof.hu